

Záverečná správa o riešení projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-15-0456

Dlhodobé a recentné tendencie vývoja pozitívneho práva vo vybraných odvetviach právneho poriadku

Zodpovedný riešiteľ **doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc.**Príjemca **Ústav štátu a práva SAV**Začiatok riešenia projektu **01.07.2016**Koniec riešenia projektu **31.12.2020**

ROZBOR RIEŠENIA PROJEKTU (max. 10 strán)

Uvedte podľa nasledujúcej záväznej osnovy:

- 1. Postup prác pri riešení projektu za posledný rok/obdobie u príjemcu, ako aj spolupríjemcov podpory APVV vzhľadom na harmonogram riešenia projektu**
- 2. Rozbor výsledkov za celé obdobie riešenia vzhľadom na stanovené ciele**
- 3. Zoznam výstupov a prínosov projektu za posledný rok/obdobie** – uvedte v prílohe – formulár Výstupy a prínosy projektu za rok/obdobie (kópie deklarovaných výstupov sa neprikladajú, je možné uviesť internetové odkazy na uvedené výstupy)

↓↓

1. Postup prác pri riešení projektu za posledný rok vzhľadom na harmonogram riešenia projektu

V priebehu roka 2020 pokračovali členovia riešiteľského kolektívu v uverejňovaní poznatkov nadobudnutých počas riešenia projektu vo všetkých sledovaných podtémach.

Oproti harmonogramu riešenia projektu monografia zhŕňajúca v podstate konečné výsledky riešenia podtémy *Najnovšie zmeny v práve kapitálových obchodných spoločností na podporu rizikového kapitálu na Slovensku* bola vydaná nie v roku 2020, ale už v roku 2019, ako sme o tom už referovali v ročnej správe za rok 2019.

V súlade s harmonogramom riešenia projektu boli uverejnené poznatky z riešenia podtémy *Vývoj právneho poriadku cez prizmu storočnice časopisu Právny obzor s akcentom na vývoj lege ferenda, osobitne v odvetví práva duševného vlastníctva*. Monografické výstupy

štruktúrovali výsledky odvetvovo (KROPAJ, M. *Právne a mimoprávne východiská duševného vlastníctva*; OVEČKOVÁ, O. - CSACH, K. - ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2. : Obchodné spoločnosti a družstvo*), výstupy vo vedeckých časopisoch a zborníkoch štruktúrovali výsledky z pohľadu jednotlivých inštitútov súkromného práva (zmluvná sloboda, deliktná zodpovednosť, zmluvná pokuta) a z pohľadu techniky tvorby súkromného práva (rekodifikácia).

Rovnako v súlade s harmonogramom riešenia projektu boli zosumarizované a uverejnené definitívne výsledky riešenia podtémy *Hľadanie účinnosti ochrany hospodárskej súťaže* vydaním dvoch monografií (KRÁLIČKOVÁ, B. *Súťažné právo vo vzájomných vzťahoch verejného a súkromného práva*, a LAPŠANSKÝ, L. *Ochrana pred protisúťažnými zásahmi orgánov verejnej moci*).

Podtéma *analýzy vývojových trendov v systéme sociálneho zabezpečenia* bola komplexne spracovaná v rámci zborníka z vedeckej konferencie GAJDOŠÍKOVÁ, Ľ. (zost.) *Aktuálne výzvy pre sociálne zabezpečenie v súčasnom období : materiály z medzinárodnej vedeckej konferencie* (ktorá sa tento rok uskutočnila iba online z dôvodu obmedzení uložených orgánmi verejnej moci z dôvodu pandémie vírusu COVID-19), ktorú riešiteľská organizácia organizuje v pravidelných dvojročných intervaloch.

Nad rámec harmonogramu riešenia projektu sa monografické výstupy v podtému *Podchytenie prostredia Internetu, javu reklamy a netradičných prípadov právom proti nekalej súťaži* podujali rozpracovať odvetvie práva proti nekalej súťaži z pohľadu historického [VOZÁR, J. (ed.) *Karmánov komentár k zákonu proti nekalej súťaži*] a z pohľadu medziodvetvového (v artikulácii s právnou úpravou reklamy – VOZÁR, J. - HUMENÍK, I. - ZLOCHA, Ľ. *Zákon o reklame. Komentár*), výstupy vo vedeckých časopisoch a zborníkoch prezentovali výsledky výskumu v tejto podtému tematicky so zameraním na skutkové podstaty (generálna klauzula), na autorov a obete nekalosúťažných konaní (nekalosúťažné konanie zamestnancov, ochrana spotrebiteľov pred nekalosúťažným konaním) alebo sankcie nekalosúťažných konaní (primerané zadostučinenie).

Aj výsledky výskumu podtému *Ochrana osobnosti a jej konfrontácia so slobodou prejavu* boli spracované v podobe kolektívnej monografie z multidisciplinárneho pohľadu (RADIČOVÁ, I. - VOZÁR, J. - KASARDA, M. - CHUDINOVÁ, E. - SÁMELOVÁ, A. - SZOMOLÁNYI, A. - KEKLAK, R. - FIAČAN, I. - POTASCH, P. - ČENTÉŠ, J. - LINTNER, Ľ. *Pravda, lož a sloboda slova. 30 rokov po páde totality*) aj v podobe vedeckého článku so zameraním na slobodu prejavu v kontexte moderných technológií.

Pri riešení podtému *Recentný vývoj medzinárodného arbitrážneho práva* bola predmetom rozboru tematika medzinárodnej investičnej arbitráže v sektore energetiky.

V dôsledku obmedzení uložených orgánmi verejnej moci z dôvodu pandémie vírusu COVID-19 sa nemohla uskutočniť naplánovaná záverečná konferencia určená na predstavenie výsledkov riešenia projektu; zosumarizované výsledky riešenia projektu v jednotlivých analyzovaných podtémach ale boli zhrnuté aspoň v plánovanom zborníku [Lapšanský, L. – Vozár, J. – Zlocha, Ľ. (eds.) *Tendencie vývoja pozitívneho práva vo vybraných odvetviach právneho poriadku*].

2. Rozbor výsledkov za celé obdobie riešenia vzhľadom na stanovené ciele

Výsledky výskumu v podtému *Vývoj právneho poriadku cez prizmu storočnice časopisu Právny obzor s akcentom na vývoj lege ferenda* reflektujú vývoj pozitívneho práva vo vybraných odvetviach súkromného práva, menej z čisto historického pohľadu, ako skôr z pohľadu vyhľadávania prvkov kontinuity právneho myslenia na Slovensku. Na podklade vývoja súkromného práva vyvstávajú požiadavky:

- a) posilnenia systémového prístupu k právnej úprave súkromnoprávných vzťahov, a to napriek, alebo práve z dôvodu, súčasnej tendencii atomizácie právnych úprav a vysokej frekvencie zmien právnej úpravy,
- b) zachovania kontinuity v tých výsekoch pozitívneho práva, v ktorých je cieľom zachovávať a posilňovať právnu istotu a udržiavať kontakt z európskym právnym myslením,
- c) zachytávania a citlivého reagovania na nové, moderné trendy v právnom myslení a dbať na ich citlivé začleňovanie do nášho právneho poriadku s ohľadom na systematiku a kontinuitu jednotlivých úprav či právnych inštitútov a
- d) systematickej práce na štylistickej kvalite a terminologickej presnosti právnych úprav, čo má významný vplyv na zrozumiteľnosť a následne akceptáciu práva jeho recipientmi.

Na pozadí uvedených všeobecných požiadaviek týkajúcich sa vývoja súkromného práva ako celku prebiehal výskum, ktorý bol zameraný tematicky na vývoj určitých techník tvorby súkromného práva, na určité odvetvia súkromného práva alebo na určité inštitúty súkromného práva, konkrétne na:

- a) koncepcné otázky rekodifikácie súkromného práva na Slovensku; výskum sa týkal právno-teoretického prístupu k procesu rekodifikácie a vyústil do konkrétnych návrhov v tejto oblasti,
- b) vybrané oblasti práva duševného vlastníctva; v nadväznosti na prijatie európskej smernice stanovujúcej pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľnej na niektoré online vysielania a retransmisie televíznych a rozhlasových programov v roku 2019 došlo k zmene autorskoprávnej i priemyselno-vlastníckej národnej právnej úpravy, pričom v súvislosti s tvorbou a jej spoločenským uplatňovaním možno *pro futuro* uvažovať o snahe viac kodifikovať občianskoprávne vzťahy osobnostno-tvorivostnej povahy napríklad prostredníctvom prijatia Zákonníka tvorby,
- c) deliktnej zodpovednosti za škodu v obchodnom práve; výskum sa sústredil na problematiku dvojitého režimu deliktnej zodpovednosti v obchodnom práve, a to z hľadiska teoretického, aplikačného a výkladového a jeho riešenia z hľadiska *de lege ferenda*,
- d) inštitút premičania; podrobnejší výskum tohto inštitútu bol podnietený najmä významom a rozsahom jeho uplatnenia v právnej praxi, teoretickými a aplikačnými problémami pri jeho uplatňovaní súvisiacimi aj s duálnou koncepciou zodpovednosti za škodu v obchodnom práve, ako aj nálezom Ústavného súdu z 24. februára 2016, sp. zn. II. ÚS 637/2015, poukazujúcim na tieto problémy.

Ústredným činiteľom výskumu v podtému *Najnovšie zmeny v práve kapitálových obchodných spoločností na podporu rizikového kapitálu na Slovensku* bola novela Obchodného zákonníka uskutočnená zákonom č. 389/2015 Z. z., ktorá zaviedla do právneho poriadku SR nielen novú právnu formu obchodnej spoločnosti, tzv. jednoduchú spoločnosť na akcie (j. s. a.), ale aj trojicu nových zmluvných dojednaní, a síce právo pridať sa k prevodu akcií (*tag-along* právo), právo požadovať prevod akcií (*drag-along* právo) a právo požadovať nadobudnutie akcií (*shoot-out* právo). Cieľom zakomponovania týchto zmluvných dojednaní do práva obchodných spoločností bolo zvýšenie flexibility právnych vzťahov v tomto odvetví ovládanom zásadami zmluvnej slobody a ochrany majetkových práv spolu s garanciou minimálneho okruhu a obsahu práv tej kategórie subjektov, voči ktorým výkon týchto dojednaní smeruje (menšinoví akcionári, väčšinoví akcionári, záujemcovia o vstup do spoločnosti). Hlavným problémom zmienených kodifikovaných dojednaní sa ukázalo byť ich obmedzenie na prostredie j. s. a. Táto nová právna forma obchodnej spoločnosti sa v hospodárskej praxi neujala a v rámci rekodifikácie práva obchodných spoločností sa s ňou ani ďalej nepočíta. To však neznamená, že by sa uvedené dojednania z praxe vytratil; tieto budú aj naďalej existovať, ale budú sa využívať skôr ako inominátne zmluvy a nie ako kodifikované zmluvné typy vyhradené pre j. s. a.

Riešitelia podtému *Hľadanie účinnosti ochrany hospodárskej súťaže* posudzovali spôsobilosť súčasného stavu pozitívneho práva v oblasti dôhôd obmedzujúcich súťaž a zneužívania dominantného postavenia čeliť výzvam digitálnej spoločnosti, najmä konceptu tzv. algoritmického spotrebiteľa. Nadobudnuté poznatky odôvodňujú potrebu zväziť novelizáciu zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže (ZOHS), ktorou sa právna úprava bude musieť vysporiadať s absolútne novými skutkovými podstatami, ktoré vznikajú v súvislosti so zvyšujúcim sa vplyvom modelov algoritmických spotrebiteľov na správanie spotrebiteľov aj podnikateľov na trhu. Ide najmä o to, že uplatnenie konceptu algoritmických spotrebiteľov môže vyvolať razantné zmeny na trhu a nadväzne náhle vytvorí dominantné postavenie algoritmických spotrebiteľov, a že tento concept prirodzene zvyšuje riziko vzniku kolúzie a kooperácie pri určovaní cien tovarov a služieb.

V oblasti súkromnoprávneho vymáhania súťažného práva, aj napriek prijatiu normatívnej úpravy na európskej a nadväzne na slovenskej úrovni, je intenzita tejto sporovej agendy tak na Slovensku, ako aj v Európskej únii ako celku, stále veľmi nízka, aj napriek očakávanej perspektívnosti tejto cesty vymáhania súťažného práva. Preto sa javí jasná potrebná ďalšieho normatívneho zásahu na európskej úrovni, ktorý by smeroval k vyjasneniu procesných podmienok uplatnenia nároku a zvýšil by motiváciu poškodených reálne podávať ten typ žalôb. Na zváženie je aj inšpirácia právnou úpravou USA, ktorá, naopak, ukázala svoju mimoriadnu atraktivnosť.

V oblasti pravidiel hospodárskej súťaže aplikovateľných na orgány verejnej moci sa javí, že Ústavný súd veľkoryso akceptuje koncept činností bez ekonomickej podstaty rozvíjaný v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie a tým vyníma tieto činnosti spod pôsobnosti článku 55 ods. 2 Ústavy. Zo systémového hľadiska je zaujímavá judikatúra Ústavného súdu týkajúca

sa prípustnosti kritérií rozlišovania účastníkov hospodárskej súťaže v rámci posudzovania splnenia povinnosti zabezpečiť rovnosť pravidiel správania účastníkov hospodárskej súťaže na trhu, pričom možno očakávať ďalší dynamický rozvoj tejto judikatúry. Ustanovenie § 39 ZOHS je veľmi všeobecnou právnou normou, ktorej režim sa stal predmetom postupného precizovania zo strany Protimonopolného úradu a správnych súdov rozhodujúcich o sporoch z hospodárskej súťaže a začína vytvárať ucelený a orgánmi verejnej moci akceptovaný režim postavený na všeobecnej a prekvapivo dlhodobo nemennej právnej norme. Ba čo viac, rozhodnutia aplikujúce toto zákonné ustanovenie sa stali podnetom pre zmenu iných zákonov vytvárajúcich legislatívne prostredie umožňujúce toto ustanovenie porušovať (napr. nový zákon o Tlačovej agentúre SR č. 358/2008 Z. z.). Súdny dvorom vyjavená skutková podstata protisúťažnej štátnej regulácie trhu, ktorá má judikatórny pôvod a doposiaľ aj obsah, sa konzistentne ukazuje ako vhodný nástroj na sankcionovanie zjavne iba predstieraných štátnych regulácií, pri ktorých intervencia orgánu verejnej moci vo verejnom záujme do procesu protisúťažného dojednávania podnikateľov je v skutočnosti neexistujúca. Európska kontrola priznávania a výkonu výlučného alebo osobitného práva podnikom je významným prvkom európskeho súťažného práva, pričom určovanie jeho obsahu je takmer úplne prenechané Súdnu dvoru. Dobrá znalosť stavu pozitívneho práva v tejto agende by mala umožniť predchádzať vzniku podobne necitlivých a iba ťažko odôvodniteľných zásahov zákonodarcu do hospodárskej súťaže, akým je priamočiare vyhradenie poskytovania určitej služby štátnemu poskytovateľovi v situácii, keď dovtedy bola táto služba poskytovaná aj súkromnými poskytovateľmi, k akým sa uchýlil slovenský zákonodarcu v prípade *Slovenská pošta/Európska komisia*, definitívne ukončenom Súdny dvorom v roku 2016. V agende služieb všeobecného hospodárskeho záujmu Súdny dvor priznáva členským štátom rozsiahlu diskrečnú právomoc pri určovaní, realizovaní a financovaní služieb všeobecného hospodárskeho záujmu; Súdny dvor zasiahol iba výnimočne, pri koncepčnom stanovaní limitov diskrečnej právomoci členských štátov alebo pri kazuistickom konštatovaní nespĺnenia niektorej z podmienok článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Možno predpokladať, že požiadavka právnej istoty bude spôsobovať, že ťažiskovým nástrojom vývoja pozitívneho práva v agende služieb všeobecného hospodárskeho záujmu budú čoraz častejšie všeobecne záväzné právne normy, prípadne akty *soft law* Európskej komisie.

Analýza vývojových trendov v práve sociálneho zabezpečenia reflektuje skutočnosť, že právo sociálneho zabezpečenia nikdy nebude nemenným právnym odvetvím, nakoľko jeho podstata spočíva v „spoločenskom krytí“ sociálnych udalostí. Tieto sociálne udalosti nie sú nemenné a preto podľa ich poznania a spoločenskej naliehavosti ich riešení, ochoty a možností na ich riešení participovať sa mení aj právo sociálneho zabezpečenia. Dlhodobý trend svedčí o stále sa zvyšujúcej frekvencii zmien v sociálnom zabezpečení, najmä v ostatnom období, a nie je to len z dôvodu nových a nečakaných sociálnych udalostí (napr. podmienených pandemickou situáciou). Hypertrofia právnych predpisov vyvoláva neprehľadnosť a zložitú orientáciu v nich a narušuje často elementárnu a prepotrebnú systémovosť a stabilitu sociálneho zabezpečenia. Osobitne si stabilitu zasluhuje, či dokonca priam vyžaduje,

dôchodkový systém. Počet novelizácií zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (cca 115 od jeho prijatia) vôbec nezodpovedá tejto požiadavke. Podnetnými námetmi odborníkov pôsobiacich v tejto oblasti na zdokonalenie právnej úpravy sociálneho zabezpečenia sú striktné dodržiavanie ústavných garancií sociálnych práv, ústavných a zákonných limitov legislatívneho procesu, vrátane zvýšenia legislatívnych zručností, využitie disponibilného profesionálneho potenciálu, transparentnosť a kultúra komunikácie pri nachádzaní „najlepších“ riešení problémov sociálneho zabezpečenia.

Z rozboru podtémy *Podchytenie prostredia Internetu, javu reklamy a netradičných prípadov právom proti nekalej súťaži* vyplýva, že asi najvýraznejším súčasným trendom v oblasti práva proti nekalej súťaži je jeho odklonenie od pôvodného objektu ochrany, ktorý je zabezpečenie čistoty súťažných vzťahov medzi súťažiteľmi (profil B2B – Business-to-business), smerom k rozširovaniu ochrany práv a právom chránených záujmov spotrebiteľov (profil B2C – business-to-consumer), a to najmä pod vplyvom sekundárneho práva EÚ. Je tiež zrejmé, že právna úprava nekalej súťaže sa rozširuje a zároveň štiepi (napr. nekalé obchodné praktiky sú upravené v zákone č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, ale môžu byť sankcionované aj na základe § 44 Obchodného zákonníka).

Existujúcu právnu úpravu nekalej súťaže nie je potrebné výrazným spôsobom meniť (skutková podstata ohrozovania zdravia a životného prostredia podľa § 52 Obchodného zákonníka je síce ťažko aplikovateľná, ale neškodí a preto nie je nutné ju vypúšťať; doplnenie § 47 Obchodného zákonníka o ods. 2 bolo nadbytočné, ale nie je nutné ho vypúšťať) alebo dopĺňať (na zväženie je zaradenie novej osobitnej skutkovej podstaty nekalej súťaže nepovolenej porovnávacej reklamy alebo osobitnej konkurenčnej doložky brániacej nekalosúťažným konaniam zamestnancov voči zamestnávateľom). V nastávajúcej právnej úprave by bolo vhodné skôr odstrániť niektoré terminologické nedostatky (napr. nahradiť pojem „konanie v hospodárskej súťaži“ iným termínom) a predovšetkým zefektívniť a modifikovať prostriedky ochrany proti nekalej súťaži (napr. odstránenie nemožnosti exekúcie rozsudkov podľa § 54 ods. 2 druhá veta Obchodného zákonníka ďalšími subjektmi poškodenými alebo ohrozenými konaním žalovaného, zakotvenie nároku na odčerpanie zisku z úmyselného nekalosúťažného konania na úkor veľkého množstva spotrebiteľov („Gewinnabschöpfung“) a zapojenie neporušiteľov do procesu vymáhania nekalosúťažných nárokov od porušiteľov, najmä zapojenie doménových autorít do vymáhania nárokov na upustenie od nekalosúťažného konania). Napriek tomu, že v niektorých zahraničných úpravách sa výrazne rozširuje „prospotrebiteľský“ charakter práva proti nekalej súťaži, inkorporovať do právnej úpravy nekalej súťaže predpisy na ochranu spotrebiteľa (napr. zákona o ochrane spotrebiteľa) nepovažujeme za systémové ani efektívne riešenie. Všeobecný odkaz na nekalú súťaž v skutkovej podstate trestného činu zneužitia účasti hospodárskej súťaži (§ 250 Trestného zákona) bude potrebné nahradiť, po vzore českého Trestného zákona, odkazom na konkrétne skutkové podstaty nekalej súťaže.

Pri výskume v podtème *Ochrana osobnosti a jej konfrontácia so slobodou prejavu* sme mohli v mnohých rozhodnutiach všeobecných slovenských súdov pozorovať tendenciu

uprednostňovať ochranu osobnostných práv verejne známych osôb pred ochranou slobody prejavu. V odôvodneniach niektorých rozhodnutí dokonca všeobecné sudy celkom opomenuli vyvažovať dve základné práva stojace na rovnakej úrovni – právo na slobodu prejavu a právo na ochranu osobnosti – a celkom neodôvodnene konštatovali neoprávnený zásah do osobnostných práv verejne činnej osoby a priznávali im vysoké čiastky titulom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, čím poskytli týmto osobám nadmernú ochranu bez rešpektovania princípov stanovených a neustále pripomínaných v rozhodovacej praxi Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu SR.

Judikatúra najvyšších súdnych inšancií teda plní svoju úlohu rozhodujúceho činiteľa vývoja pozitívneho práva v oblasti riešenej podtémy, v rozhodnutiach súdov nižších inšancií ale absentuje dodržiavanie zásad, ktoré zmienené najvyššie súdne inšancie ustálili pre posúdenie stretu ochrany osobnosti a slobody prejavu. Týmto zásadami, často nepremietnutými do rozhodovania všeobecných súdov nižších inšancií, sú najmä:

- a) nutnosť určenia, či sa kritika týka profesijnej sféry (výkonu povolania, zamestnania, funkcie) alebo súkromného života,
- b) nutnosť hodnotiť celý prejav, nemožnosť posudzovať iba jednotlivý, z celkového kontextu vytrhnutý výrok alebo vetu,
- c) uvedomenie si, že ani neprijateľnosť názoru kritika z hľadiska logiky a zaujatosť kritika nedovoľujú samy o sebe urobiť záver, že kritik vybočil z medzi primeraného prejavu; za taký možno označiť iba kritiku, ktorej úplne chýba vecný základ a pre ktorú nemožno nájsť žiadne zdôvodnenie,
- d) nutnosť zachovania primeranosti zadosťučinenia, ktorá sa vzťahuje nielen na výšku, resp. rozsah, poskytnutého zadosťučinenia, ale aj na jeho formu (peňažné alebo nepeňažné),
- e) nutnosť uplatniť štandardizované kritériá stanovenia primeranej náhrady (napr. objektívna akceptovateľnosť zásahu v spoločnosti alebo v danom prostredí, spôsob a rozsah zásahu, závažnosť následkov zásahu v nemajetkovej sfére dotknutej osoby, význam a hodnota zasiahnutého statku, intenzita a dĺžka protiprávneho konania, náročnosť odstránenia následkov zásahu, osoba a postavenie poškodeného, osoba a postavenie rušiteľa, zavinenie, pohnútky a motív rušiteľa, prospech rušiteľa z protiprávnej činnosti, odradenie rušiteľa a potenciálnych rušiteľov od protiprávnej činnosti *pro futuro*, spôsobilosť odčinenia ujmy poskytnutím zadosťučinenia v peniazoch),
- f) nutnosť zachovať optimalizovaný pomer medzi satisfakčným a sankčným pôsobením primeraného zadosťučinenia, medzi ktorými existuje vzťah komplementarity (navzájom sa dopĺňajú, posilňujú), ako aj vzťah konkurencie (v tom smere, že výška náhrady nesmie byť iba exemplárnou civilnou sankciou, t.j. fakticky bezdôvodným obohatením osoby dotknutej neoprávneným zásahom).

Nedodržiavanie uvedených štandardov posudzovania stretu ochrany osobnosti a slobody prejavu v rozhodnutiach nižších civilných súdnych inšancií a ich neopodstanené priklánanie sa na stranu verejne činných osôb môže mať aj iný perverzný efekt, a to v podobe povzbudenia

verejne činných osôb k častému využívaniu trestných oznámení za ohováranie ako zbrane ešte "ťažšieho kalibru" na potrestanie a odradenie kritikov.

Recentný vývoj medzinárodného arbitrážneho práva potvrdzuje jeho status najpreferovanejšieho spôsobu rozhodovania medzinárodných obchodných sporov na medzinárodných obchodných a finančných trhoch. Súčasne vzrastá jeho popularita nielen v sektore stavebníctva a energetiky, ale aj v oblasti medzinárodného projektového financovania a medzinárodných finančných sporov. V priebehu viac než šiestich dekád sa arbitráž, ako spôsob rozhodovania medzinárodných obchodných sporov, mimoriadne rozvinula aktívnym využívaním rôznych prameňov pozitívneho práva, najmä jurisprudencie, relevantnej legislatívy a medzinárodnej arbitrážnej praxe, a stala sa atraktívnym predmetom skúmania z hľadiska medzinárodného práva verejného i súkromného, ako aj z hľadiska teórie práva a právnej sociológie.

V reakcii na kritické ohlasy v súvislosti s transparentnosťou a nezávislosťou medzinárodných investičných tribunálov bude potrebné normatívnou aktivitou zabezpečiť rozsiahlu reformu rozhodovania investičných sporov medzi zahraničnými investormi a host'ovskými štátmi s cieľom ISDS systém vylepšiť, nie eliminovať ho.

V nadväznosti na súčasnú pandemickú situáciu a opatrenia prijímané štátmi v oblasti hospodárstva možno očakávať, že arbitrážna rozhodovacia prax bude konfrontovaná s rozsiahlou vlnou žalôb investorov, ktorí budú argumentovať nepriamym vyvlastnením ich investícií. V rámci tejto novej očakávanej sporovej agendy možno predpokladať, že rozhodovacia prax a právna doktrína budú mať príležitosť podrobne rozpracovať otázky ustálenia porušenia konkrétnej medzinárodnej dohody host'ovským štátom v dôsledku prijatia konkrétneho pandemického opatrenia, možnosti žalovaného štátu úspešne sa v arbitráži brániť a možnosti oslobodenia žalovaného štátu od kompenzačnej povinnosti zakotvenej v medzinárodných investičných alebo obchodných dohodách.

3. Zoznam výstupov a prínosov projektu za posledný rok

Vid' formulár Výstupy a prínosy projektu.

Sumár

Vyúčtovanie za rok 2020				
	Položka	Finálny rozpočet	Skutočné čerpanie	Rozdiel
10	Bežné náklady spolu	24258,00	20427,51	3830,49
01	Bežné priame náklady	22258,00	18451,10	3806,90
02	Mzdové náklady a ostatné osobné náklady	7270,00	7270,00	0,00
03	Zdravotné a sociálne poistenie	2540,00	2423,33	116,67
04	Cestovné náklady	2500,00	0,00	2500,00
05	Materiál	2948,00	5403,77	-2455,77
06	Odpisy	0,00	0,00	0,00
07	Služby	7000,00	3354,00	3646,00
08	Energie, vodné, stočné, komunikácie	0,00	0,00	0,00
09	Bežné nepriame náklady	2000,00	1976,41	23,59
	Spolu	24258,00	20427,51	3830,49

Názov projektu: Dlhodobé a recentné tendencie vývoja pozitívneho práva vo vybraných odvetviach právneho poriadku

Príjemca: Ústav štátu a práva SAV

Dolu podpísaní svojimi podpismi potvrdzujú pravdivosť a úplnosť údajov vo všetkých predkladaných dokumentoch za rok 2020.

Zodpovedný riešiteľ:	doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc.	Vedúci ekon. úseku:	Lukáš Lapšanský	Štatutárny zástupca:	doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc.
Podpis:		Podpis:		V zastúpení: (uvedte čitateľne meno)	
Tel.:	02 52 96 18 33 0905429211 02 52 96 23 25	Miesto a dátum:		Podpis a pečiatka:	
E-mail:	usapvoza@savba.sk				

Podklad k zúčtovaniu so štátnym rozpočtom v roku 2020

Príjemca / Spolupríjemca	Pridelené financie	Skutočné čerpanie	Nevyčerpané
Ústav štátu a práva SAV	24 258,00	20 427,51	3 830,49
Spolu	24 258,00	20 427,51	3 830,49

Spolufinancovanie celkom v roku 2020 - sumárne

	Štátne	Súkromné	Zahraničné	Spolu
Plán	0,00	0,00	0,00	0,00
Skutočné	0,00	0,00	0,00	0,00

Spolufinancovanie celkom v roku 2020 - Ústav štátu a práva SAV

	Štátne	Súkromné	Zahraničné	Spolu
Plán	0,00	0,00	0,00	0,00
Skutočné	0,00	0,00	0,00	0,00

02 + 03 - Mzdové náklady a zdravotné a sociálne poistenie (ZaSP)

	Príjemca / spolupríjemca	Meno a priezvisko	Pozícia v projekte	Typ financovania	Počet financovaných hodín	Obdobie	Mzdové náklady	ZaSP
1	Ústav štátu a práva SAV	Barbora Králičková	Člen RK	Mzdové prostriedky	500,00	1. 1. 2020 - 31. 12. 2020	150,00	52,43
2	Ústav štátu a práva SAV	Jozef Vozár	Zodpovedný riešiteľ	Mzdové prostriedky	1 000,00	1. 1. 2020 - 31. 12. 2020	2 270,00	793,36
3	Ústav štátu a práva SAV	Katarína Chovancová	Člen RK	Mzdové prostriedky	500,00	31. 1. 2020 - 31. 12. 2020	350,00	122,33
4	Ústav štátu a práva SAV	Ľubomír Zlocha	Člen RK	Mzdové prostriedky	1 000,00	31. 1. 2020 - 31. 12. 2020	250,00	87,38
5	Ústav štátu a	Ľudmila	Člen RK	Mzdové	500,00	31. 1. 2020 -	350,00	108,33

	práva SAV	Gajdošíková		prostriedky		31. 12. 2020		
6	Ústav štátu a práva SAV	Lukáš Lapšanský	Člen RK	Mzdové prostriedky	1 000,00	31. 1. 2020 - 31. 12. 2020	1 250,00	436,88
7	Ústav štátu a práva SAV	Marián Kropaj	Člen RK	Mzdové prostriedky	300,00	31. 1. 2020 - 31. 12. 2020	300,00	104,86
8	Ústav štátu a práva SAV	Oľga Ovečková	Člen RK	Mzdové prostriedky	1 000,00	31. 1. 2020 - 31. 12. 2020	350,00	108,33
9	Ústav štátu a práva SAV	Viliam Janáč	Člen RK	Mzdové prostriedky	1 000,00	31. 1. 2020 - 31. 12. 2020	150,00	52,43
10	Ústav štátu a práva SAV	Mária Kovačovská	Člen RK - Ostatný	Mzdové prostriedky	500,00	31. 1. 2020 - 31. 12. 2020	850,00	297,50
11	Ústav štátu a práva SAV	Viera Pinčeková	Člen RK - Ostatný	Mzdové prostriedky	500,00	31. 1. 2020 - 31. 12. 2020	1 000,00	259,50
Čerpanie							7 270,00	2 423,33
Plán							7 270,00	2 540,00
+ zostatok / - prečerpanie							0,00	+116,67

Zdôvodnenie zmien v čerpaní mzdových finančných prostriedkov (oproti plánu v roku 2020):

Mzdové náklady a ostatné osobné náklady sa čerpali v súlade s plánom.

Zdôvodnenie zmien v čerpaní finančných prostriedkov v položke zdravotné a sociálne poistenie (oproti plánu v roku 2020):

Prostriedky na zdravotné a sociálne poistenie sa čerpalo v rozsahu podľa účinných všeobecne záväzných právnych predpisov.

04 - Cestovné náklady

	Príjemca / spolupríjemca	Meno a priezvisko	Pozícia v projekte	Informácie o ceste	Dátum úhrady	Suma
1	Ústav štátu a práva SAV	JUDr. Ľubomír Zlocha	Člen RK	Typ cesty: Domáca Miesto a dátum cesty: Košice 22. 4. 2020 - 24. 4. 2020 Opis, účel cesty: Vzhľadom na obmedzenia pandémie COVID-19 sa medzinárodné vedecká konferencia Košické dni súkromného práva zrušila. Konferenčný poplatok bol vrátený.	8. 6. 2020	0,00

Čerpanie	0,00
Plán	2 500,00
+ zostatok / - prečerpanie	+2 500,00

Zdôvodnenie zmien v čerpaní finančných prostriedkov (oproti plánu v roku 2020):

V dôsledku obmedzení uložených orgánmi verejnej moci z dôvodu pandémie COVID-19 sa nemohli uskutočniť pracovné cesty členov riešiteľského kolektívu naplánované na rok 2020.

05 - Materiál

	Prijemca / Spoluprijemca	Číslo dokladu	Popis položky	Dátum úhrady	Suma
1	Ústav štátu a práva SAV	3	Zbierka zákonov ročník 2020 - 1. preddavok	3. 4. 2020	124,15
2	Ústav štátu a práva SAV	3	Aktualizácia Občianske právo s vysvetlivkami a judikatúrou	3. 4. 2020	87,32
3	Ústav štátu a práva SAV	5	Zbierka zákonov roč. 2020 - 2. preddavok	8. 4. 2020	84,00
4	Ústav štátu a práva SAV	6	Aktualizácia Obchodné právo	20. 4. 2020	48,51
5	Ústav štátu a práva SAV	11	Zbierka zákonov roč. 2020 - 3. preddavok	13. 5. 2020	108,00
6	Ústav štátu a práva SAV	22	Zbierka zákonov roč. 2020 - 4. preddavok	17. 7. 2020	108,00
7	Ústav štátu a práva SAV	30	Kniha - Judikatúra k nekalej súťaži	26. 8. 2020	25,80
8	Ústav štátu a práva SAV	31	domáca literatúra	27. 8. 2020	18,05
9	Ústav štátu a práva SAV	37	zahraničná literatúra	24. 9. 2020	33,77

10	Ústav štátu a práva SAV	41	Aktualizácia Obchodné právo	21. 10. 2020	59,83
11	Ústav štátu a práva SAV	42	Zbierka zákonov roč. 2020 - 5. preddavok	22. 10. 2020	108,00
12	Ústav štátu a práva SAV	44	nákup domácej literatúry	30. 10. 2020	225,17
13	Ústav štátu a práva SAV	56	nákup domácej literatúry	15. 12. 2020	248,73
14	Ústav štátu a práva SAV	57	nákup publikácie Obchodné právo	16. 12. 2020	19,80
15	Ústav štátu a práva SAV	57	nákup publikácií Občiansky zákonník 1. a 2. diel; Zákonník práce	16. 12. 2020	338,00
16	Ústav štátu a práva SAV	58	nákup domácej literatúry	18. 12. 2020	39,60
17	Ústav štátu a práva SAV	13	Aktualizácia programu ASPI na rok 2020	21. 5. 2020	800,00
18	Ústav štátu a práva SAV	16	tonery do tlačiarní	12. 6. 2020	206,28
19	Ústav štátu a práva SAV	32	kancelárske potreby	7. 9. 2020	186,24
20	Ústav štátu a práva SAV	32	kancelárske potreby	7. 9. 2020	44,00
21	Ústav štátu a práva SAV	34	kancelárske potreby	10. 9. 2020	24,90
22	Ústav štátu a práva SAV	35	kopírovací papier	11. 9. 2020	165,00
23	Ústav štátu a práva SAV	43	kancelárske potreby	29. 10. 2020	1 143,84
24	Ústav štátu a práva SAV	47	tonery	9. 11. 2020	810,96
25	Ústav štátu a práva SAV	47	kancelárske potreby	9. 11. 2020	345,82
Čerpanie					5 403,77
Plán					2 948,00
+ zostatok / - prečerpanie					-2 455,77

Zdôvodnenie zmien v čerpaní finančných prostriedkov (oproti plánu v roku 2020):

V dôsledku obmedzení uložených orgánmi verejnej moci z dôvodu pandémie vírusu COVID-19 členovia riešiteľského kolektívu nemohli

konfrontovať nadobudnuté poznatky na plánovaných konferenciách priamo s kolegami z iných inštitúcií venujúcich sa právnym vedám. Preto, za účelom oboznámenia sa so stavom poznatkov nadobudnutých inými právnymi vedcami v otázkach spadajúcich do oblasti ich výskumu, členovia riešiteľského kolektívu pristúpili - oproti plánu - k zvýšenému nákupu najnovšej právnickej literatúry mapujúcej stav poznatkov nadobudnutých inými tvorcami právnej doktríny. Keďže obmedzenia uložené orgánmi verejnej moci z dôvodu pandémie vírusu COVID-19 mali aj podobu nútenej práce z domu, riešiteľská organizácia musela vynaložiť zvýšené náklady na zabezpečenie informačnej techniky a kancelárskych potrieb potrebných pre umožnenie efektívnej práce z domu všetkých členov riešiteľského kolektívu.

07 - Služby

	Prijemca / Spoluprijemca	Číslo dokladu	Popis položky	Dátum úhrady	Suma
1	Ústav štátu a práva SAV	36	Zalomenie monografie Marián Kropaj: Právne a mimoprávne východiská duševného vlastníctva	22. 9. 2020	100,00
2	Ústav štátu a práva SAV	34	Redakčná úprava monografie Marián Kropaj: Právne a mimoprávne východiská duševného vlastníctva	10. 9. 2020	100,00
3	Ústav štátu a práva SAV	46	Redigovanie monografie B. Králičková: Súťažné právo vo vzájomných vzťahoch verejného a súkromného práva	5. 11. 2020	300,00
4	Ústav štátu a práva SAV	51	Zalomenie zborníku Aktuálne výzvy pre sociálne zabezpečenie v súčasnom období	27. 11. 2020	100,00
5	Ústav štátu a práva SAV	51	Zalomenie monografie L. Lapšanský: Ochrana pred protisúťažnými zásahmi orgánov verejnej moci	27. 11. 2020	300,00
6	Ústav štátu a práva SAV	51	Zalomenie monografie B. Králičková: Súťažné právo vo vzájomných vzťahoch verejného a súkromného práva	27. 11. 2020	270,00
7	Ústav štátu a práva SAV	52	Redigovanie zborníka Aktuálne výzvy pre sociálne zabezpečenie v súčasnom období	2. 12. 2020	100,00
8	Ústav štátu a práva SAV	52	Redigovanie monografie L. Lapšanský: Ochrana pred protisúťažnými zásahmi orgánov verejnej moci	2. 12. 2020	300,00
9	Ústav štátu a práva SAV	53	Príprava na tlač zborníka Aktuálne výzvy pre sociálne zabezpečenie v súčasnom období	8. 12. 2020	984,00
10	Ústav štátu a práva SAV	53	Recenzný posudok na monografiu L. Lapšanský: Ochrana pred protisúťažnými zásahmi orgánov verejnej moci	8. 12. 2020	400,00
11	Ústav štátu a práva SAV	53	Recenzný posudok na monografiu L. Lapšanský: Ochrana pred protisúťažnými zásahmi orgánov verejnej moci	8. 12. 2020	400,00
	Čerpanie				3 354,00
	Plán				7 000,00
	+ zostatok / - prečerpanie				+3 646,00

Zdôvodnenie zmien v čerpaní finančných prostriedkov (oproti plánu v roku 2020):

Z dôvodu zmeny vydavateľskej politiky renomovaných odborných vydavateľstiev, ktoré z dôvodu očakávaného prepadu záujmu o nákup právnickej literatúry, odopreli vydanie už predrokovovaných a v projekte plánovaných publikácií monografického typu, riešiteľská organizácia sa rozhodla vydať tieto monografie v podobe elektronických publikácií voľne dostupných verejnosti. Z tohto dôvodu došlo k výraznej úspore nákladov plánovaných na vydanie týchto monografií.

09 - Bežné nepriame náklady

	Príjemca / Spolupríjemca	Suma
1	Ústav štátu a práva SAV	1 976,41 EUR
	Čerpanie	1 976,41 EUR
	Plán	2 000,00 EUR
	+ zostatok / - prečerpanie	23,59 EUR

Zdôvodnenie zmien v čerpaní finančných prostriedkov (oproti plánu v roku 2020):

Nižšie čerpanie bežných nepriamych nákladov bolo odôvodnené nižšou potrebou obslužných činností a bežných výdavkov riešiteľskej organizácie v dôsledku práce z domu uloženej orgánmi verejnej moci z dôvodu pandémie vírusu COVID-19.